

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 661/2024-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom Petrom Šumšalom, Krasovského 13, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B2-14C/90/2021 takto

rozhodol:

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B2-14C/90/2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje**, aby v konaní sp. zn. B2-14C/90/2021 konal bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľom **priznáva** finančné zadosťučinenie každému po **500 eur**, ktoré je im Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a argumentácia sťažovateľov

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. októbra 2024 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v označenom konaní. Navrhujú, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov, priznal im finančné zadostučinenie každému po 3 000 eur a náhradu trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 661/2024-13 z 10. decembra 2024 podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sa žalobou z 1. decembra 2021 domáhajú proti zvyšným desiatim spoluvlastníkom zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti. Posledným úkonom mestského súdu vo veci bolo uznesenie z 15. júna 2023. Z dôvodu nečinnosti mestského súdu sťažovatelia 13. septembra 2024 podali sťažnosť na prietahy. Predseda mestského súdu v upovedomení o spôsobe vybavenia sťažnosti z 20. septembra 2024 oznámil, že v postupe súdu zistil nečinnosť v období od 15. júna 2023.

4. Sťažovatelia namietajú nečinnosť mestského súdu v trvaní viac ako 16 mesiacov, pričom poukázali aj na celkovú dobu od podania ich žaloby. Tiež uviedli, že žalobu podali z dôvodov dlhodobu napätých vzťahov medzi niektorými podielovými spoluvlastníkmi, ktoré sa od podania žaloby ešte viac zhoršili. Jeden z podielových spoluvlastníkov koná tak, že podáva na sťažovateľov rôzne podnety, slovne a aj inak na nich útočí a provokuje vo všetkých oblastiach života, čím im značne zneprijemňuje život a celkové občianske spolunažívanie. Pokiaľ by mestský súd vo veci konal a rozhodol, je predpoklad, že by sa vzťahy ukludnili a stabilizovali, pretože by podieloví spoluvlastníci nemali už spolu nič spoločné alebo by museli akceptovať rozhodnutie súdu. Nečinnosťou mestského súdu sa teda zhoršuje ich životná situácia spôsobovaná problémami v každej ich oblasti v súvislosti s predmetnou nehnuteľnosťou a niektorými jej podielovými spoluvlastníkmi.

II.

Vyjadrenie mestského súdu

5. V podaní doručenom ústavnému súdu 14. januára 2025 predsedníčka mestského súdu k obsahu ústavnej sťažnosti uviedla, že za správanie podielových spoluvlastníkov súd nenesie zodpovednosť. Pokiaľ jeden z podielových spoluvlastníkov koná v rozpore s občianskym spolunažívaním, právny poriadok sťažovateľom umožňuje využitie rôznych možností nápravy. Skutočnosť, že sťažovatelia nevyužili iné právne inštitúty na ochranu svojich práv (alebo ich využili neúspešne), nemôže byť vyhodnotená v neprospech mestského súdu, pretože ani jeho rozhodnutie samo osebe nie je zárukou, že dôjde k úprave správania a medziľudských vzťahov medzi všetkými

spoluvlastníkmi. Aj napriek tomu, že v období od 15. júna 2023 bolo možné konštatovať nečinnosť súdu, táto nečinnosť bola odstránená pridelením spisu na vybavenie novej zákonnej sudkyne, ktorá vo veci riadne koná a po realizácii úkonov podľa § 167 Civilného sporového poriadku nariadi termín pojednávania.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 302/2020, II. ÚS 123/2022) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019).

7. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria prihliada ústavný súd aj na predmet sporu (povahu prerokovanej veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

8. Predmetom napadnutého konania je žaloba o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti. Ide o vec, ktorá patrí do bežnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov a po právnej stránke nie je zložitým konaním. Ústavný súd poznamenáva, že dlhší priebeh napadnutého konania možno čiastočne pripísať na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej veci, ktorá vyplynula z viacerých subjektov na strane žalovaných. Čo sa týka významu veci pre sťažovateľov, možno bez ďalšieho prisvedčiť, že predmet posudzovaného konania nie je časovo zvlášť prioritizovaný.

9. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom. Ústavný súd neidentifikoval žiadny postup na strane sťažovateľov, ktorý by v napadnutom konaní mohol mať negatívny vplyv na dĺžku konania.

10. Napokon ústavný súd hodnotil postup mestského (okresného) súdu z hľadiska existencie zbytočných prietahov v doterajšom priebehu napadnutého konania, vychádzajúc z ústavnej sťažnosti, vyjadrenia mestského súdu a z predloženého súdneho spisu. Okresný súd bol bezdôvodne nečinný 8 mesiacov, keď po zmene zákonného sudcu v marci 2023 doručoval vyjadrenie žalovaných sťažovateľom na podanie repliky až 1. marca 2023. Na základe návrhu sťažovateľov uznesením z 15. júna 2023 pripustil zmenu na strane žalovaných. Následne po zmene súdu

na základe novej súdnej mapy zostal mestský súd nečinný po dobu viac ako jedného roka a dvoch mesiacov. Dňa 1. októbra 2024 došlo opäť k zmene zákonného sudcu.

11. Ústavný súd najmä s prihliadnutím na doterajšiu dĺžku napadnutého konania bez akéhokoľvek meritórneho rozhodnutia súdu prvej inštancie, ako aj na zistené kratšie obdobie nečinnosti v jeho postupe dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom ústavnej intenzity. Preto vyslovil porušenie základného práva s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

12. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd v nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany s'ťažovateľom prikázal mestskému súdu, aby v napadnutom konaní, v ktorom nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o s'ťažnosti s'ťažovateľov právoplatne rozhodnuté, konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie

13. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej s'ťažnosti vyhovie, môže priznať s'ťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. S'ťažovatelia v ústavnej s'ťažnosti žiadajú o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia každému po 3 000 eur s poukazom na celkovú dĺžku napadnutého konania a dlhodobu napäté vzťahy medzi podielovými spoluvlastníkmi.

14. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04, I. ÚS 257/08, IV. ÚS 302/2020). Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

15. Ústavný súd zobrať do úvahy dĺžku trvania napadnutého konania pred súdom prvej inštancie, predmet posudzovaného konania a jeho význam pre s'ťažovateľov a skutkovú zložitosť veci. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považoval priznanie 500 eur pre každého zo s'ťažovateľov za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti požadovaného finančného zadosťučinenia ústavný súd návrhu s'ťažovateľov nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

16. Zistené porušenie ústavných práv s'ťažovateľov odôvodňuje, aby im mestský súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré im vznikli právnym zastúpením. Preto ústavný súd rozhodol o povinnosti mestského súdu nahradiť s'ťažovateľom v určenej lehote trovy konania na účet ich právneho zástupcu (výrok 4 tohto nálezu).

17. Trovy konania pozostávajú z odmeny a ďalších náhrad advokáta (ktorý nie je platiteľom dane z pridanej hodnoty, pozn.) v celkovej výške 713,96 eur, ktoré boli určené podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [odmena podľa § 11 ods. 3 vyhlášky za dva úkony právnej služby (vykonaných v roku 2024) po 343,25 eur/úkon, a to prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti; náhrada podľa § 16 ods. 3 vyhlášky 2 x 13,73 eur].

18. Ústavný súd s prihliadnutím na fakultatívnosť priznania náhrady trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznanú odmenu za poskytovanie právnych služieb primerane znížil. Vzhľadom na to, že právny zástupca zastupoval sťažovateľov v konaní pred ústavným súdom o jednej ústavnej sťažnosti, v ktorej sa argumentácia vzťahuje na všetkých sťažovateľov rovnako, v podstatnej miere boli znížené nároky na prípravu zastupovania a spísanie ústavnej sťažnosti (obdobne II. ÚS 467/2021, II. ÚS 136/2023, II. ÚS 590/2023, III. ÚS 537/2024).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. februára 2025

Robert Šorl
predseda senátu